

มุมมองภาพเศรษฐกิจไทย และเศรษฐกิจภาคอีสาน

เศรษฐกิจไทยมีทิศทางฟื้นตัวต่อเนื่อง ปี 2564 อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเท่ากับ 1.6% ปี 2565 และ 2566 คาดว่าขยายตัว 3.3% และ 4.2% ตามลำดับ เป็นการฟื้นตัวจากอุปสงค์ภายในประเทศเป็นสำคัญ โดยการบริโภคภาคเอกชนไตรมาส 1 และ 2 ปี 2565 ขยายตัวเท่ากับ 3.5% และ 6.9% ตามลำดับ ซึ่งได้รับปัจจัยสนับสนุนจากรายได้ในภาคเกษตรและนอกภาคเกษตรที่ดีขึ้น มองไปในระยะข้างหน้าการฟื้นตัวของการท่องเที่ยวมีทิศทางดีขึ้น คาดว่าในปี 2565 จำนวนนักท่องเที่ยวกลับมาเพิ่มขึ้นที่ 6 ล้านคน จาก 0.4 ล้านคนในปี 2564 โดยจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นทุก ๆ 1 ล้านคนช่วยกระตุ้น GDP ให้ขยายตัว 0.4% ส่งผลให้เศรษฐกิจไทยฟื้นตัวได้อย่างต่อเนื่อง ประกอบกับความเสี่ยงด้านต่ำของเศรษฐกิจไทยมีน้อยกว่าประเทศอื่น ๆ

เศรษฐกิจภาคอีสานถูกกระทบน้อยกว่าประเทศ จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ในปี 2563 ส่งผลให้อัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจไทยเท่ากับ -6.2% ภาคอีสาน -1.4% อย่างไรก็ตามช่วงที่เศรษฐกิจฟื้นตัว ภาคอีสานกลับไม่ได้รับผลบวกมากนัก ทั้งนี้เนื่องจากโครงสร้างเศรษฐกิจอีสานที่ต่างกับประเทศมาก โดยกำลังแรงงาน 50% อิงกับภาคเกษตร และในภาคเกษตรรายได้ 70% อิงกับการเพาะปลูกข้าว ซึ่งช่วงหลังราคาเติบโตได้ดี ขณะที่กำลังแรงงานอีก 40% อิงกับภาคการค้าและบริการ ซึ่งเมื่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจทยอยกลับมาฟื้นตัว จึงทำให้มีความต้องการในการใช้จ่ายเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังมีแรงงานอีสานคืนถิ่นจำนวนหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจในจังหวัดหัวเมืองหลักที่ยังไม่ฟื้นตัวกลับมาเท่ากับช่วงก่อน COVID-19

การดำเนินนโยบายการเงิน ภายใต้โจทย์ใหญ่เรื่องเงินเฟ้อ

ปี 2565 คาดว่าระดับเงินเฟ้ออยู่ที่ 6.2% และจะแตะระดับที่สูงสุดในช่วงไตรมาส 3 ปี 2565 จากแรงกดดันเงินเฟ้อด้านอุปทาน (cost-push inflation) ก่อนที่จะปรับลดลงสู่กรอบเป้าหมายในปี 2566 โดยปัจจัยหลักที่ผลักดันให้เงินเฟ้อกลับเข้ากรอบเป้าหมายได้จากราคาล้างงานที่คาดว่าจะไม่ปรับสูงขึ้นต่อเนื่อง ทั้งนี้ ประเด็นที่ ธปท. จะต้องดูแลคือระมัดระวังไม่ให้เครื่องยนต์เงินเฟ้อในประเทศติด และไม่ให้ระดับเงินเฟ้อคาดการณ์ (Inflation Expectations) เกินกรอบเป้าหมาย เพื่อไม่ให้เกิดภาวะราคาสินค้าเป็นวัฏจักรต่อเนื่อง (wage-price spiral) อย่างไรก็ตาม โอกาสที่จะเกิด wage-price spiral ของไทยยังอยู่ในระดับต่ำ เนื่องจาก (1) แรงงานไทยเกือบครึ่งหนึ่งประกอบอาชีพอิสระซึ่งไม่ได้รับค่าจ้างประจำ (2) สัดส่วนค่าใช้จ่ายแรงงานเทียบกับต้นทุนการผลิตโดยรวมของภาคธุรกิจไม่ได้สูง และ (3) ธุรกิจส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้กลไกการปรับค่าจ้างอัตโนมัติที่อิงกับอัตราเงินเฟ้อ (Wage Indexation)

ณ วันนี้ โจทย์ของประเทศไทย คือ ทำอย่างไรให้เศรษฐกิจฟื้นตัวไม่สะดุด (Smooth Takeoff) ภายใต้โจทย์ใหญ่เรื่องเงินเฟ้อ ซึ่งต่างจากบริบทของทุกประเทศที่ขึ้นดอกเบี้ย โดยเฉพาะประเทศพัฒนาแล้วอย่างสหรัฐฯ ที่เศรษฐกิจฟื้นตัวเกินกว่าช่วงก่อน COVID-19 จึงทำให้เงินเฟ้อที่เพิ่มสูงขึ้นมีสาเหตุจากด้านอุปสงค์ตามภาวะเศรษฐกิจที่ร้อนแรง (Overheat) ดังนั้น การดำเนินนโยบายการเงินโดยการขึ้นดอกเบี้ยจะต้องพิจารณาตามบริบทของเศรษฐกิจไทย ไม่ใช่ตามบริบทของต่างประเทศ นอกจากนี้ การขึ้นดอกเบี้ยที่ช้าเกินไปมีความเสี่ยงต่อการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจที่อาจสะดุด โดย ธปท. ไม่ได้ขึ้นดอกเบี้ยเข้าไปเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ซึ่งได้ปรับขึ้นหลังจากที่เศรษฐกิจฟื้นตัวกลับมาที่ระดับก่อน COVID-19 แล้ว ต่างกับประเทศไทยเราที่ปรับขึ้นดอกเบี้ยก่อนที่เศรษฐกิจจะกลับมาฟื้นตัว อย่างไรก็ตาม การปรับขึ้นดอกเบี้ยจะต้องเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป ไม่เช่นนั้นอาจส่งผลเสียต่อกลุ่มเปราะบางโดยเฉพาะกลุ่มที่มีหนี้สูง

สิ่งที่น่ากังวลกว่าเงินเฟ้อที่ยังเป็นโจทย์ใหญ่ของประเทศ และต้องจับตามองต่อไป คือ การฟื้นตัวของการท่องเที่ยว ซึ่งมีผลต่อรายได้ของกำลังแรงงานถึง 20% และ ความเสี่ยงจากกลุ่มเปราะบางโดยเฉพาะ SMEs และครัวเรือนที่มีหนี้สูง



“สำหรับภาคอีสานจะโยงมาที่หนี้ครัวเรือนที่อยู่ในระดับสูงกว่าภาพรวมประเทศ แต่มีรายได้ต่ำกว่าประเทศ สะท้อนความเปราะบางของภาคอีสานที่จะต้องจับตามองเป็นพิเศษ ซึ่งการก่อกั้นส่วนใหญ่เป็นหนี้จากภาคเกษตร และหนี้ระยะสั้นเพื่อการอุปโภคบริโภค จึงมีความอ่อนไหวต่อการขึ้นดอกเบี้ยมากกว่าภาพรวมของประเทศ”

ดร.เศรษฐพุฒิ สุทธิวาทนฤพุฒิ ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย

ดังนั้น การดำเนินนโยบายการเงินจึงต้องเหมาะสมกับบริบทและตรงจุดมากขึ้น ตามการได้รับผลกระทบที่ไม่เท่าเทียมและการฟื้นตัวของแต่ละภาคส่วนที่ไม่เท่ากัน เช่น มาตรการแก้หนี้ให้ตรงจุด มาตรการเติมสภาพคล่องและเติมเงินใหม่ให้ลูกหนี้ SMEs และลูกหนี้รายย่อย รวมถึงมาตรการสนับสนุนการแก้ไขหนี้เดิมอย่างยั่งยืน เพื่อมาดูแลกลุ่มเปราะบางเหล่านี้ ที่คาดว่าจะขยายระยะเวลาของมาตรการถึงปลายปี 2566

มองไปในระยะข้างหน้า ท่ามกลางกระแสความยั่งยืนและดิจิทัลในบริบทของภาคอีสาน

กระแสแรกคือ ความยั่งยืน ประเทศไทยติดอันดับ 1 ใน 9 ประเทศที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาโลกร้อน ด้วยโครงสร้างเศรษฐกิจไทยที่ส่วนใหญ่ (1) พึ่งพภาคเกษตร สะท้อนจากแรงงานภาคเกษตรที่คิดเป็น 1 ใน 3 ของแรงงานทั้งหมด และ (2) พึ่งพาการส่งออกและการท่องเที่ยวซึ่งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการขนส่งทางอากาศที่มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในระดับสูง ขณะที่กฎกติกาการค้าโลกเริ่มให้ความสนใจด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ดังนั้น หากธุรกิจไม่ปรับตัวอาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขัน และสุดท้ายคงปฏิเสธไม่ได้ว่าประเทศไทยจะได้รับผลกระทบค่อนข้างมากจากกระแสความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม

“สำหรับภาคอีสานมีความยืดโยงกับภาคเกษตรสูง ซึ่งถูกกระทบจาก Climate Change และกฎกติกาการค้าโลก ที่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ธุรกิจส่วนใหญ่ของอีสานเป็นรายย่อยที่มีสายป่านสั้น และมีความสามารถในการปรับตัวต่ำ จึงเป็นความท้าทายที่ใหญ่มาก”

ดร.เศรษฐพุฒิ สุทธิวาทนฤพุฒิ ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย



กระแสที่สองคือ กระแสดิจิทัล โดยในช่วงที่ผ่านมา การพัฒนาในภาคอีสานที่เกิดขึ้นอิงกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่นำพาความเจริญมาสู่ภูมิภาค เช่น การค้าขายแดนที่เติบโตจากผลสืบเนื่องจากการสร้างสะพานเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ตลอดจนระบบขนส่ง อาทิ รถไฟจีน-ลาวที่คาดว่าจะนำพาความเจริญมาสู่กิจกรรมด้านการท่องเที่ยวและการค้า มาช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของคนอีสานให้เติบโตได้อย่างยั่งยืน สำหรับกระแสดิจิทัลให้มองเป็นอีกหนึ่งโครงสร้างพื้นฐานที่จะช่วยสร้างโอกาสให้กับคนทั้งประเทศและภาคอีสานในการเข้าถึงโอกาสที่หลากหลาย เช่น การค้าขายออนไลน์ผ่านระบบ E-Commerce ระบบการชำระเงินด้วย PromptPay และ QR Code เป็นต้น ที่สามารถใช้จ่ายได้สะดวกสบายผ่าน Mobile Banking สอดรับกับบทบาทของภาคการเงินที่จะต้องเข้ามาสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านไปสู่กระแสดิจิทัลจากการพัฒนานวัตกรรมและบริการทางการเงิน

ทั้งนี้ ปัจจุบัน ธปท. ร่วมมือกับธนาคารกลางสิงคโปร์ (MAS) เพื่อเชื่อมโยงระบบการชำระเงินรายย่อยระหว่างไทยกับสิงคโปร์ และอยู่ระหว่างดำเนินการกับชาติอื่น ๆ ในอาเซียน เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มความสะดวกในการทำธุรกรรมทางการเงิน อย่างไรก็ตาม ทุกอย่างจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยความร่วมมือและการขับเคลื่อนหลักจากภาครัฐกิจและประชาชน โดยมีภาคการเงินเป็นผู้สนับสนุนเพื่อวางรากฐานทางการเงินและพัฒนาเศรษฐกิจในภาพรวม

ธนาคารแห่งประเทศไทย
สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ